

Sygn. akt II Ca 233/14

POSTANOWIENIE

Dnia 5 czerwca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Andrzej Mikołajewski – spr.

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Dariusz Iskra

Sędzia Sądu Okręgowego Anna Ścioch-Kozak

Protokolant Katarzyna Szumiło

po rozpoznaniu w dniu 5 czerwca 2014 roku w Lublinie

na rozprawie

sprawy z wniosku J. S.

z udziałem A. S.

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji uczestniczki od postanowienia wstępnego Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 31 października 2013 roku, sygn. akt II Ns 826/11

postanawia

oddalić apelację.

Sygn. akt II Ca 233/14

UZASADNIENIE

Postanowieniem wstępnym z dnia 31 października 2013 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie:

I. ustalił, że w skład majątku objętego małżeńską wspólnością ustawową J. S. i A. S. wchodzi określone ruchomości stanowiące wyposażenie mieszkania przy ul. (...) w L., w tym m. in. zabudowa kuchenna, określone ruchomości stanowiące wyposażenie domu jednorodzinnego przy ul. (...) w L., w tym m. in. zabudowa kuchenna, a także sprzęt ogrodowy w postaci 2 kosiarek, meble ogrodowe, pergola ogrodowa i samochód osobowy marki V. (...);

II. oddalił w pozostałym zakresie wniosek o ustalenie składników majątku objętego małżeńską wspólnością ustawową;

III. ustalił, że udziały stron w majątku objętym małżeńską wspólnością ustawową wynoszą po 1/2 części.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca J. S. i uczestniczka A. S. zawarli związek małżeński w dniu 21 marca 1981 roku. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 21 marca 2002 roku, sygn. III C 1012/01, została orzeczona ich separacja. W wyroku tym dokonano częściowego podziału majątku wspólnego stron w ten sposób, że powódce A. S. przyznano własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu nr (...) położonego w L. przy ul. (...) wraz z wkładem budowlanym w Spółdzielni

Mieszkaniowej (...) w L. oraz własnościowe spółdzielcze prawo do garażu nr (...) położonego w L. przy ul. (...) wraz z wkładem budowlanym w Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w L., bez spłaty na rzecz J. S..

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 21 września 2004 roku, sygn. III C 1185/04, małżeństwo stron zostało rozwiązane przez rozwód bez orzekania o winie.

W czasie trwania związku małżeńskiego i wspólności ustawowej J. S. i A. S. nabywali składniki majątkowe stanowiące ich wspólny majątek, w szczególności dokonali zakupu ruchomości stanowiących wyposażenie mieszkania położonego w L. przy ul. (...), w tym zabudowy kuchennej; ruchomości stanowiących wyposażenie domu jednorodzinnego położonego w L. przy ul. (...), w tym zabudowy kuchennej. Wśród innych ruchomości strony nabyły również samochód osobowy marki V. (...).

Część ruchomości z chwilą ich zamontowania (przyłączenia do rzeczy głównej) stała się częściami składowymi: garażu, mieszkania bądź domu jednorodzinnego.

Nadto w dniu 13 marca 2002 roku J. S. przekazał w formie darowizny swojej żonie A. S. prawa wynikające ze wspólności majątkowej małżeńskiej do nieruchomości położonej w L. w pobliżu ul. (...) o powierzchni 1.200 m², oznaczonej numerem (...), zaś A. S. darowiznę tę przyjęła. Pismem z dnia 29 listopada 2010 roku skierowanym do A. S. pełnomocnik J. S., powołując się na treść art. 898 § 1 k.c., odwołał tę darowiznę.

Sąd Rejonowy wskazał, na podstawie jakich dowodów ustalił powyższy stan faktyczny i dodał, że w części był on bezsporny, natomiast strony nie zajęły zgodnego stanowiska co do niektórych składników majątku wspólnego i ich wartości, a także miały odmienne stanowiska co do skuteczności odwołania darowizny z dnia 13 marca 2002 roku.

Co do tego ostatniego zagadnienia, zdaniem Sądu Rejonowego odwołanie darowizny, wobec braku przesłanki określonej art. 898 § 1 k.c. w postaci rażącej niewdzięczności, nie było skuteczne.

Sąd Rejonowy dokonując oceny prawnej ustalonego stanu faktycznego przywołał art. 31 k.r.i.o., zgodnie z którym z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa (wspólność ustawowa) obejmująca przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (majątek wspólny).

Wspólność ta istniała od dnia 21 marca 1981 roku (data zawarcia związku małżeńskiego) do dnia 11 kwietnia 2002 roku (data uprawomocnienia się wyroku orzekającego separację stron).

Przedmioty majątkowe nabywane w okresie trwania wspólności ustawowej wspólnie przez małżonków lub przez jednego z nich należą do majątku wspólnego (art. 31 § 1 i 2 k.r.i.o.), chyba, że zachodziły okoliczności przewidziane w art. 33 k.r.i.o. i art. 34 k.r.i.o.

Przepis art. 43 § 1 k.r.i.o. z kolei stanowi, że oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym. Wprawdzie istnieje możliwość ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym (art. 43 § 2 k.r.i.o.), ale żadna ze stron takiego wniosku nie zgłosiła, co więcej nie ma okoliczności, które za takim ustaleniem by przemawiały.

W myśl art. 567 § 3 k.p.c. w zw. z art. 684 k.p.c. w postępowaniu o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami sąd ustala w pierwszej kolejności skład i wartość majątku podlegającego podziałowi. Z kolei na podstawie art. 567 § 2 k.p.c. w razie sporu co do ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym sąd może w tym przedmiocie orzec postanowieniem wstępnym, a na podstawie art. 567 § 3 k.p.c. w zw. z art. 685 k.p.c. takie postanowienie wstępne sąd może wydać również w przypadku sporu, czy pewien składnik wchodzi w skład majątku wspólnego.

Mając powyższe na względzie Sąd Rejonowy uznał, że wymienione w sentencji postanowienia ruchomości, w szczególności zabudowa kuchenne i samochód osobowy marki V. (...), jako nabyte w trakcie trwania wspólności ustawowej stron, stanowią składniki majątku wspólnego.

*

Apelację od tego postanowienia wniosła uczestniczka A. S., zaskarżając postanowienie wstępne w części, w jakiej Sąd Rejonowy ustalił, że w skład majątku wspólnego wchodzi zabudowa kuchenna stanowiąca wyposażenie mieszkania położonego w L. przy ul. (...) oraz zabudowa kuchenna stanowiąca wyposażenie domu jednorodzinnego położonego w L. przy ul. (...), a także samochód osobowy marki V. (...).

Skarżąca zarzuciła zaskarżonemu postanowieniu błąd w ustaleniach faktycznych polegający na uznaniu, że przedmioty te stanowią składniki majątku wspólnego w sytuacji, gdy:

a) ruchomości w postaci zabudowy kuchennej od chwili jej zamontowania stały się częścią składową nieruchomości (mieszkania, które nabyła uczestniczka i nieruchomości zabudowanej domem, która została darowana), a części składowe nieruchomości nie mogą być uznane za ruchomości wchodzące w skład majątku objętego wspólnością majątkową małżeńską,

b) uczestnicy dokonali podziału majątku w zakresie samochodu osobowego poprzez poczynienie zgodnych ustaleń i przyznanie go uczestniczce za stosowną spłatą na rzecz wnioskodawcy, która została dokonana.

Skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia w zaskarżonej części poprzez oddalenie w tym zakresie wniosku o zaliczenie wspomnianych wyżej przedmiotów do majątku wspólnego, a także o zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawca wniósł o jej oddalenie i o zasądzenie od uczestniczki na rzecz wnioskodawcy zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja uczestniczki nie jest zasadna.

W granicach zaskarżenia Sąd Rejonowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne i ocenił dowody zgodnie z dyspozycją art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy przyjmuje te ustalenia za własne.

W granicach zaskarżenia Sąd Rejonowy dokonał również co do zasady prawidłowej oceny prawnej ustalonego stanu faktycznego, a mianowicie trafnie zaliczył trzy przedmiotowe ruchomości do składników majątku wspólnego.

Zwrócić natomiast należy uwagę, że skoro wspólność ustawowa ustala przed dniem 20 stycznia 2005 roku, do podziału majątku wspólnego miały zastosowanie przepisy k.r.io. w brzmieniu obowiązującym przed tą datą (art. 5 ust. 5 pkt 3 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. z 2004 roku, Nr 162, poz. 1691). Tym samym w sprawie zastosowanie miał art. 31 k.r.io. i art. 32 k.r.io. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 20 stycznia 2005 roku. Nie miało to wpływu na treść zaskarżonego postanowienia, gdyż wcześniej obowiązujące przepisy również przewidywały, że przedmioty nabyte w trakcie trwania wspólności ustawowej przez jedno z małżonków lub oboje wchodzi w skład majątku wspólnego (z wyjątkami przewidzianymi w art. 33 k.r.io., co w niniejszej sprawie nie miało miejsca).

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy słusznie ustalił, że zabudowa kuchenna stanowi ruchomości będące składnikami majątku wspólnego. Należy zauważyć, że zgodnie z art. 47 § 2 k.c. częścią składową rzeczy jest wszystko, co nie może być od niej odłączone bez uszkodzenia lub istotnej zmiany całości albo bez uszkodzenia lub istotnej zmiany przedmiotu odłączanego. W myśl art. 47 § 1 k.c. część składowa rzeczy nie może być odrębnym przedmiotem własności i innych praw rzeczowych.

Co do zasady meble kuchenne nie mogą zostać uznane za części składowe nieruchomości budynkowej, czy też ograniczonego prawa rzeczowego, jakim jest spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego, do którego należy odpowiednio stosować przepisy o własności rzeczy. Szafki kuchenne, blaty itp., nawet jeżeli dopasowane gabarytami i kolorystyką do konkretnych pomieszczeń, są przedmiotami, które mogą zostać bez większych trudności zdemontowane, bez ich uszkodzenia, jak również bez uszkodzenia samych pomieszczeń. W takim przypadku nie można również mówić o istotnej zmianie całości czy też odłączonego przedmiotu. Zabudowa kuchenna mogłaby zostać uznana za część składową nieruchomości wówczas, gdyby ze względu na swoje specyficzne właściwości (wyprodukowanie pod konkretne pomieszczenie, sposób montażu itp.) nie mogłaby ona zostać odłączona bez uszkodzeń bądź istotnej zmiany całości czy też tej zabudowy. Ciężar dowodu co do tej okoliczności spoczywał na uczestniczce, która mimo, iż przedmioty te zostały nabyte w trakcie trwania wspólności ustawowej, utrzymuje, że nie powinny zostać uznane za odrębne składniki majątku wspólnego (art. 6 k.c.).

W zgromadzonym materiale dowodowym brak jakichkolwiek dowodów (dokumentacja techniczna, umowy dotyczące wykonania zabudowy kuchennej, zdjęcia itp.), które pozwalałyby zaliczyć przedmiotowe zabudowy kuchenne do części składowych, czy to lokalu położonego w L. przy ul. (...), czy to nieruchomości położonej w L. przy ul. (...). Nie wskazuje na to także ich wartość podana przez wnioskodawcę (4.900 zł i 6.000 zł), która pozwala wnosić, że są to typowe meble kuchenne.

Nie jest także trafny zarzut uczestniczki, że samochód marki V. (...) był już przedmiotem umownego podziału majątku wspólnego, przy czym skarżąca odwoływała się do akt sprawy o separację.

Tymczasem w sprawie tej o sygn. akt III C 1012/01 uczestniczka podała jedynie „Mam jeszcze wspólny samochód, który ja użytkuję. Mąż do tego nie zgłasza zastrzeżeń. Ja nie wnoszę o włączenie samochodu do podziału majątku.” (k.40), zaś wnioskodawca stwierdził, że „Faktycznie żona korzysta z samochodu, ja nie zgłaszam do tego żadnych pretensji. Nie chcę, aby samochód wchodził w skład majątku dzielonego.” (k. 41). Z wypowiedzi tych nie można wywieść, że strony umownie podzieliły się w tym zakresie majątkiem wspólnym, a co najwyżej, że ustaliły sposób korzystania z tego składnika majątku wspólnego. Uczestniczka nie przedłożyła innych dowodów świadczących o umownym podziale majątku wspólnego w zakresie tej ruchomości, a przelew, na który się powoływała, dotyczył „zrzeczenia się służebności od A. S.” (k. 69). W tym stanie rzeczy prawidłowo Sąd Rejonowy uznał, że przedmiotowy samochód nadal stanowi składnik majątku wspólnego stron.

Ani w postanowieniu wstępnym ani w postanowieniu rozstrzygającym o apelacji od postanowienia wstępnego nie orzeka się o kosztach postępowania w obu instancjach, gdyż rozstrzygnięcia te zapadają dopiero w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie (art. 108 § 1 k.p.c. i art. 318 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c.).

Na marginesie zauważyć należy, że zbędnie Sąd Rejonowy orzekał o wielkości udziałów stron w majątku wspólnym, skoro nie było wniosku o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym.

Z tych względów na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji postanowienia.